

**Dissertatio inauguralis semiotica de respirationis strepitu intra fauces
resonante ... / auctor Fr. Car. Havemann.**

Contributors

Havemann, Friedrich Karl.
Friedrich-Wilhelms-Universität Berlin.
Royal College of Surgeons of England

Publication/Creation

Berolini : Typ. Ioannis Friderici Starckii, 1825.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/rqu3p4p5>

Provider

Royal College of Surgeons

License and attribution

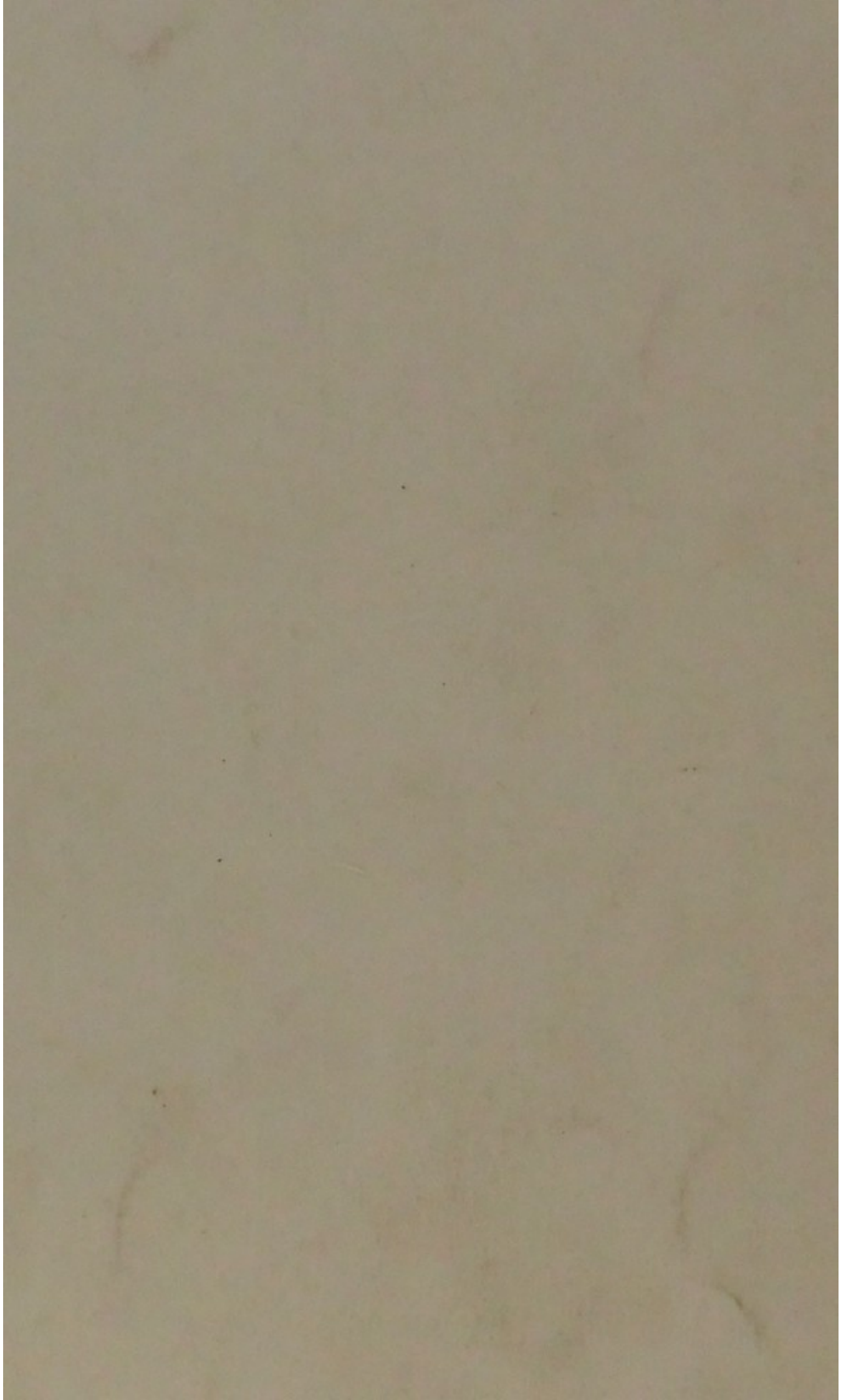
This material has been provided by This material has been provided by The Royal College of Surgeons of England. The original may be consulted at The Royal College of Surgeons of England. where the originals may be consulted. This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

**wellcome
collection**

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

DISSERTATIO
INAUGURALIS SEMIOTICA
DE
RESPIRATIONIS
TREPITU INTRA FAUCES
RESONANTE.

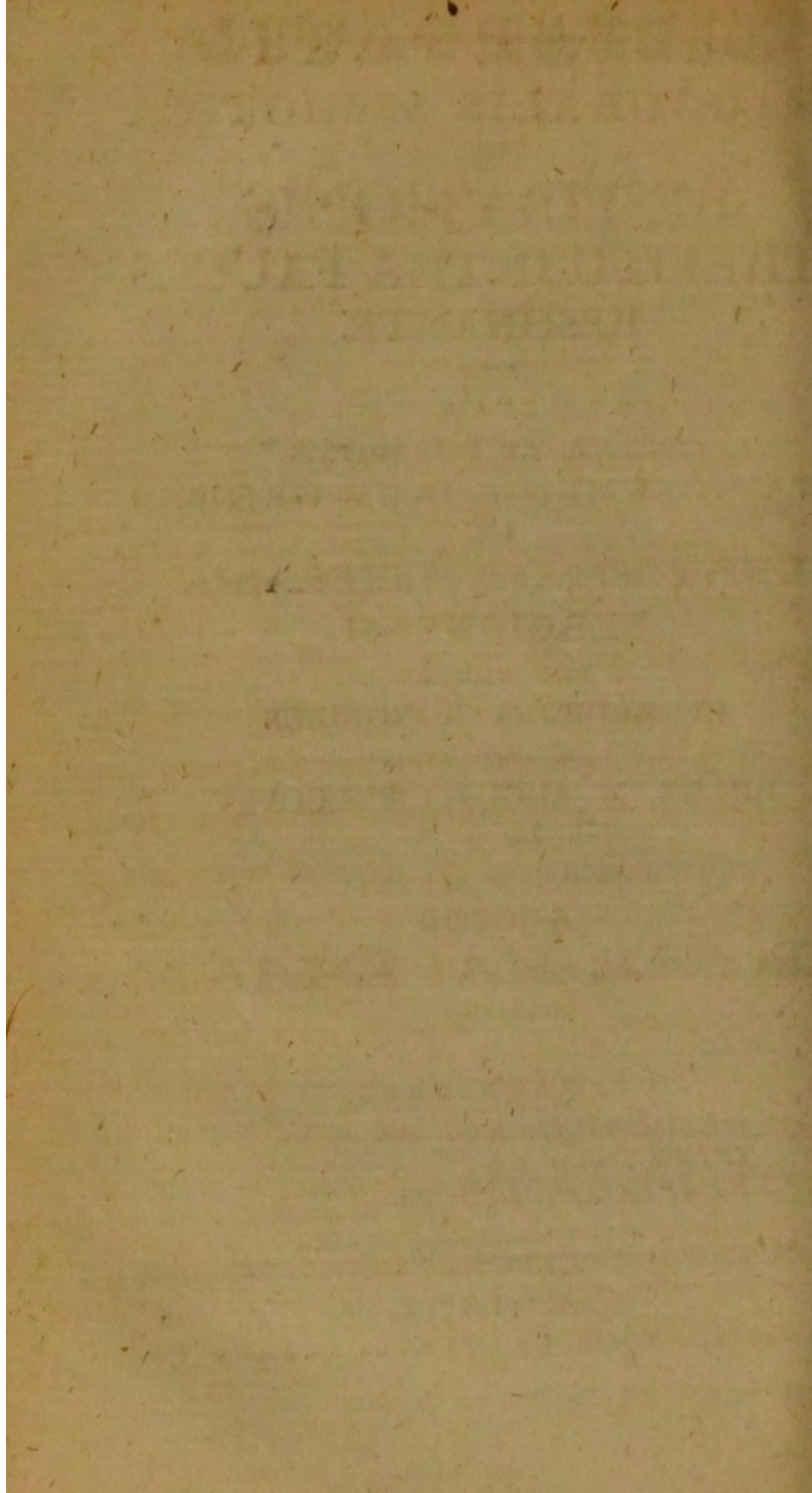
QUAM
CONSENSU ET AUCTORITATE
RATIOSI MEDICORUM ORDINIS
IN
UNIVERSITATE LITERARIA
BEROLINENSI

PRO SUMMIS
IN MEDICINA HONORIBUS
RITE OBTINENDIS
DIE XX. M. AUGUSTI MDCCCXXV
H. L. Q. C.

PUBLICE DEFENDET
AUCTOR
FR. CAR. HAVEMANN
BEROLINENSIS.

OPPONENTIBUS:
HEIDERICH, MED. DR.
IPPEL, MED. DR.
KLAPROTH, MED. DR.

BEROLINI,
TYPIS IOANNIS FRIDERICI STARCKII.

AEQUO LECTORI

S. D.

AUCTOR.

Medentes, qui cum laude dignitateque artem, quam profitentur, facere volunt nihil eorum negligere decet, quae ad sanitatem impediendam morbosque alendos vim aliquam habere possunt, nec ullum genus phaenomenorum contemnere licet, quibus vel vacillantem valetudinem suspicari, vel adversae ejusdem impetum cognoscere valemus, quamvis vilia et vulgaria haec aliis videantur. Rerum vero leviorum cognitionem artis studiosi saepe majore difficultate consequuntur, quam arduarum, quarum doctrina et scholae personant et omnes libri abundant. Illud jam Hippocrates¹⁾ animadvertit, qui, artis vilia nosse difficile,

¹⁾ Libr. de flatibus, ab initio.

seria vero facile, vilia medicis, minime autem vulgo cognita esse profitetur. Sed ne ideo me lectorum aliquis vituperet, quia ipsemet vulgaria excitasse, aut non satis ego digna sammi viri personae dixisse videar, nullo in alio argumento putavi meam commodius orationem versari, quam si ea ipsa, quae vilia atque vulgaria in difficili respiratione habentur, et quae usui nihilominus tamen medicinam facientibus esse posse arbitror, colligo atque ita haec qualiacunque concinno, ut si minus ex aliqua parte nostra lecturis approbata fuerit industria, causa nulla sit, quin eorum peritiores animo saltem commoveantur diligentius, ut hanc semioticis partem subtiliorem minus excercitatis medicis exponant suo labore. — Denique a L. B. peto, ne hasce juveniles primitias ex sua levitate, sed ex mea, rem disserendi cupiditate metiantur.

§. 1.

Quae sola paene diaphragmate, et thoracis motu vix adspectabili facile et commode perficitur respiratio, ea mihi, cum assentiente Burserio²⁾ naturalis esse videtur; quam, si paululum corporis valetudo, sua officia obeundi firma, a naturae legibus recederet, protinus quovis modo vitiatam invenies. At multiplex aberrantis respirationis modus est et forma, ut non solum varietate aut frequentia, neque magnitudine aut parvitate, sed et vi, et ordine, et sensu atque sonitu deflectat. Has aberrationes omnes a veteribus bene jam observatas et memoriae proditas esse scio, nec earum tractationem leve quiddam ac nugatorium ab iis existumatum fuisse intelligo. At ubi sonitus causa offendi respiratio animadvertitur, et cujus nunc, posthabitis reliquis aberrationibus, ae-

²⁾ Inst. med. Vol. I. pag. 184. Ed. Lips.

gritudinem expositurus aggredior, recensiores fere omnes veteribus minus accuratiores fuere observatores. Quae cum ita sint, ego illas omnino de hac re inibi veterum sententias, ut quid rei sit proximis paragraphis exsequar.

§. 2.

Leguntur apud veteres tria variae significationis verba, quae pro re significanda examussim inventa sunt. Ejusmodi verba haec legisse memini; *ρόγχος*, *κρόγχος*, et *συρισμός*. Negare nolim, quin ejusmodi alia legantur, quae ex re, i. e. ex sonitus varietate clangenti respirationi indita sunt; cum vero illa, de quibus modo dixi, inter se aliquam similitudinem habeant, solummodo de illis dicturus sum. Horum verborum vim, posterioris aetatis scriptores nonnulli, praesertim ii, quibus Germanica lingua scribere in promptu est, non ubique servare, sed promiscue, imo etiam falso interpretare solent.

Rhonchus itaque, Graecis *ρογχος*, cujus analogae atque synnonima sunt *ρόγμος*, *ρόγγος*, *ρόγγις*, si illud verbum latino verbo genuino reddere velis, raucum sonitum significat, et sic cum re maxime convenit. Voces enim, dum et animi nostri cogitata et res ipsas in natura, tanquam

symbola quaedam indicant, duorum sunt generum, propriae et translatae ³⁾ sive ut C. Scalligerus explicat, ⁴⁾ unius vocis una tantum est significatio propria ac princeps, ceterae aut communes, aut accessoriae aut spuriae. Suam rem igitur aptissime significat το ῥέγγειν unde substantivum ῥέγγος, tum propter R, tum propter halitum, quem ducit sepius, i. e. altissimo somno obrutus, et propter O sonorum. — Nobis autem ingenta est formandi vocis aliqua necessitas, idque alia scriptorum loca testantur. Lucretius graphice scripsit:

„Murmura percurrunt coelum” ⁵⁾

et Ennius ut tubae sonum indicet istum versum fecit:

„At tuba terribili sonitu taratantara dixit. ⁶⁾
Cum vero hic locus non sit, ut de linguarum causis loquar, haec poetarum loca tantummodo transscripsi, ut intelligatur, quatenus vocabulum ῥέγγος, pariter ac alia, rei naturae imitamentum sit. Redeam nunc, unde digressus sum.

3) Cicero de opt. gen. orat.

4) de causis lat. ling. Cap. ult.

5) libr. VI. de rerum natura.

6) libr. II. annal.

Cui igitur operosa respiratio accidit, ita, ut inter dormiendum vel vigilandum propter aliquam causam raucum aliquem sonitum, intra fauces nariumque choanas resonantem edat, is dicitur rhonchos ducere. Vocabulum istud vernaculum omnino fuisse omnis aevi latine scribentibus didicisse memini ex Plauto ⁷⁾ ubi rhonchissare, ex Valer. Martiali ⁸⁾, Apulejo et aliis. Atque hic potissimum in locis scriptorum, quae inferius allegavi, vim verbi atque usum elucere arbitror. Inde factum quoque opinor, ut derisui atque irae rhonchi nomen tribuerint. Et ita accipendus est locus ille Martialis:

„Nec rhonchos metuens malignorum” ⁹⁾.

Aptissimo rei significandae vocabulo utuntur Germani, qui hujusmodi strepitum gutturis *schnarchen* appellant; Galli autem hybridum vocabulum, tanquam ex peregrina matre natum habent, *ronflement*. Sed operae praetium est cognoscere, quid hac de re veteres medici sentirent. Video interpretes eorum omnes conturbari, quod eun-

7) Cum ad manum non habeo Plauti comedias, locum nescio.

8) Epigr. libr. 1. 4, 5.

9) libr. 4. 87. 7.

dem esse hoc *ῥεγγειν* Graecis, ac stertere Latinis dicunt. Hinc Foesus ¹⁰⁾ notavit *ῥόγγος* est stertor, qui sonus est ex naribus editus profunde dormientibus communis. Eandem interpretationem habet Gorraeus ¹¹⁾ et Dietericus ¹²⁾ quorum hic ita scripsit: verbum hoc aptum est ad denotandum sonum et strepitum, qui fit stertendo; cujus stertoris causa est meatuum, per quos spiritus meat remeatque angustia: meatus intelligo narium et faucium et eam potissimum partem, ubi narium foramina in fauces dehiscunt. In eundem incidisse errorem video Prosperum Albinum, qui, cum hoc *ῥόγγος* interpretare vellet stertoris nomine uti necesse putavit. Latini autem sua lingua vocant stertere, quod Graeci *ξεροχρειν*, id est sonus, quem humorum multitudo vel fauces vel alibi tracheam gravans exitare solet, de quo inferius dicebo. — Sed quid de eo Hippocrates? Legimus in ejus aphorismis ¹³⁾: quibus bene valentibus, capitis dolores direpente contingunt, statimque voce deficiunt, et stertunt

¹⁰⁾ Oeconomia Hippocratis tit. *ῥεγγειν*.

¹¹⁾ Definit. med. tit. *ῥόγγος*.

¹²⁾ Jatroco. Hipp. n. 750. p. 1103.

¹³⁾ Sect. VI, aphor 51. ex recens Bosquillonii. Parisiis. 1814.

(ut vertunt *ρεγκσιν*) intra dies septem pereunt, nisi febris eosprehendit. Equidem negare nolo nec possum, quin apoplectici, de quibus hic sermo est, suffocatione, quae fit ex humorum accumulatorum abundantia, interdum pereant, ideoque iis, antequam moriuntur, ut stertant necesse est. Sed quis nesciat hoc phaenomenon ab initio non adesse, neque adesse posse; primum enim exhibent apoplectici profunde dormientis speciem, qui semper cum aliqua asperitate spiritum ducit; deinde si apoplexia ad mortem ruit stertere incipiunt, id dicere vult: humorum cum spiritu egrediunte quasi concertatio exauditur. Quod ita frequens, imo vulgare est, ut clinicorum vix quempiam esse putem, qui illud non pluries observaverit, et curiosiores hodierni scriptores quoque rhonchum a stertore dignoscunt ¹⁴). Inde factum est ut, pro respirationis sono, in duos gradus apoplexia divideretur, quorum alter cum rhoncho, mitior est, alter cum stertore vehementior. Et ob hanc rationem perite huic aphorismo Hippocrates addidit „perituri sunt nisi febris eosprehendit” febris enim in iis solummodo in-

¹⁴) Burserius Inst. med. Tom. III. pag. 58 — 59. Sicuti ab Hipp. factum est, conf. epid. libr. VII. in Hermoptolemo.

cendi potest, quos levioris gradus apoplexia prosternit, hinc *ρεγχεσθαι* dixit; alioqui enim fore ut *κερχναι* scripsisset putavi, uti ab eo diligenter observatum legimus utriusque verbi peculiarium sensum in Possidonii aegrotantis historia, ¹⁵⁾ ubi *βηξ κερχλη* et *ρεγχώδης* internoscitur. Liceat hic obiter tantum commemorare in antecedentis aegrotantis Hermoptolemi historia, quamnam lectionem aut Calvi, aut Foesii praeferendam esse. Legit enim Foesius: „decimo quarto pallidum excreavit, stertor erat” (*ρεγχώδες*). Calvus autem „singultus erat” (*λονγώδης* legisse videtur), quod rectius censeo, nam et tempus in morbo et tussis atque sputorum natura summae cruditatis signa sunt. Id autem, quod excreavit aeger, sputorum nomen non meretur, sed hoc loturae carnis simile inflammationem vehementissimam indicat, et aegrotus omnis sputi expertus erat, id pessimum est, quod ipse Hippocrates animadvertit: siccae pleuritides et sputi expertes, gravissimae ¹⁶⁾. Ejusmodi pleuritides ut plurimum habere singultum tanquam socium legimus apud omnes scriptores, et pessimae sunt haben-

¹⁵⁾ Epidem. libr. VII. loco citate supra.

¹⁶⁾ Coaca ex edit, Dureti pag. 231.

dae testatur iterum Hippocrates ¹⁷⁾. Interdum fieri solet, ut et propter mucii accumulationem in faucibus *κερξνος* i. e. re vera stertor audiatur, ideoque nonnulli scriptores latini pro rhonchissare, stertere dicunt. Hinc illud fortasse Juvenalis:

„Vigilanti stertere naso” ¹⁸⁾

§. 4.

Causae autem, quae ejusmodi sonum gignunt, repetendae sunt a tremebundo motu partium, quibus choanae narium et fauces constant, praesertim veli penduli. Videtur effici a velociori et vehementiori aëris ad partes circumjacentes allidentis transitu. Quam ob causam in robustis hominibus et ubi viae spiritaliae maxime actuosae sunt, talis respiratio animadvertitur. Fortior ille sonus inspirato aëre, quam expirato provocatur. Generatim ex rhoncho, si sanitate fruatur homo faucium siccitatem cognoscimus, et proximum somni finem. Quid autem de rhoncho in morbis experientia edocuit, hoc est: convalescentibus boni augurii est ejusmodi somnus, indica

¹⁷⁾ Coaca ex edit. Dureti pag. 25.

¹⁸⁾ Satyr. 1. 57.

virium vitalium vigorem atque placatum et animi et corporis statum. Pejoris contra augurii praestimatur in omni inflammatione, cujus denique vehementiam significat. Et in cujuslibet exhausti et tabescentis in deterius ruere morbum praemuntiat, viresque quam maxime fractas esse testatur. Interdum imminentem gulae spasmum praesagit.

In his affectionibus, quas jam indicavimus, omnia tamen providenda sunt; non enim ex uno vel duobus sed ex multis concurrentibus significatio formatur¹⁹⁾; quod vel maximi momenti nonnunquam est talis respiratio, vel nullius, vel ab aliqua partium spiritalium mala conformatione provocatur, qualis tunc parvi momenti saepius habenda est. Sed ejusmodi conformationem recensere et tempus et scribendi occasio obstat, quo minus nostra lectoribus oratio sit nimis longa.

§. 5.

Majoris, imo quam maximi momenti semper habendus est stertor sive *κέρχρος* i. e. fervor s. ebullitio²⁰⁾, a sono ebullientis ac ferventis aquae

¹⁹⁾ Coelius Hurclianus acut. morb. Libr. I. cap. 13.

²⁰⁾ Foessii oeconomia Hipp.

dicta. Inferendae huic respirationi valent et muci et puris vel sanguinis accumulatio in aspera arteria aut pulmone, ita ut inter vigilandum atque dormiendum ejusmodi sonus audiatur. Utraeque affectiones et stertor et rhonchus facile dignosci possunt. Illa sedem habet in trachea vel bronchiis cum aliqua respirandi difficultate et exiguo thoracis motu conjuncta, quem comitari solent dolores; haec autem fauces solummodo affligit, absque dolore respirationisque difficultate. Cum vero et in iis, qui rhonchos ducunt similis aquae ebullientis sonus audiatur, propter insidentem faucibus mucum, magis ad sedem, unde ille sonitus exoritur, quam ad ejus indolem respiciendum est.

§. 6.

Gravissimum semper morborum symptoma est, quod iis, qui sunt in agone, accidere solet et haut raro ad signa mortis appropinquantis referri debet. Cujus causa arteriae insidens asperae, materia viscida est, quod jam Hippocrates expressit ²¹⁾ dicens „mala etiam secretio, quae non expurgatur nec projicit ipsam pulmo, sed ob ni-

²¹⁾ Prognost. Libr. II. pag. 48.

miam plenitudinem fervet in gutture"; ejusmodi causam reliqui omnes scriptores accusarunt e. g. Zacutus Lusitanus²²⁾, qui ita disserit: stertor fieri non potest, nisi humor ad asperam arteriam delatus, ibi retentus ferveat et strepitum edat; Arabes oregonem vocant. Id autem fieri solet vel propter naturae infirmitatem, vel bronchiorum obstructionem, vel humoris excernendi lentorem. Est itaque ille affectus veluti concertatio humoris et spiritus in viis spiritalibus.

Negari non potest, quin saepius hujusmodi fervor nihil periculi aut parum praenuntiet in quibusdam morbis chronicis, etiamsi ad respirationis organa pertinere videatur, ut in ipso catarrho. Sed et aliis hominibus ceteroquin sanis, qui in plena et larga aut simul crassa dieta versantur, sanguine abundant, potulentis spirituosius fruuntur, qui crasso et brevi collo instructi, capite aut pectore aut succulenti, aut affectionibus catarrhalibus obnoxii sunt, neque regimine, neque dieta ordinem congruum servant, denique qui clamoribus ac vociferationibus dediti sunt, stertor talis praesertim nocturnus familiaris est. His causis faventibus nonnulli tunc praesertim stertunt, quando supino situ decumbunt et ca-

22) Prax. Hist. Libr. II. c. 7. p. n. 357.

pite paulo profundius jacent: ita Galenus judicat ²³⁾ quod inferiori maxillae accidit, nonne et id manifestum est? non enim discedit a superiori, nisi si ebrius aliquis valde ignovus, aut summe defessus dormiat, et ipse quoque stertor propter hujusmodi fieri solet, relaxata quidem inferiori maxilla: supino autem jacente homine, et id ipsum videlicet supinum jacere et hiare dormientem, multi etiam tunc intensius et facilius stertunt, quando paulo ante ventriculum largiori cibo aut potu implerunt.

§. 7.

Quemadmodum superius ostensum est, sanos adultos frequentius vexari ab hac molesta imo taediosa respirationis indole, sic etiam frequentissime infantes propter abundantem mucum trachealem stertere solent, cujus systema mucosum intensius agere et reliquis praevalere in infantia neminem fugit. Pessimum autem symptoma esse in omni pulmonum inflammatione consentiunt artis periti, imo in febribus acutis perniciosissimum fuisse nonnunquam fertur. In pulmonum

in

23) De motu musculorum Libr. II. cap. 4.

inflammatione saepius, dum reliqua morbum comitantia securitatem et bonae spei aliquid simulant, junior et quotidiano usu minus exercitatus medicus decipitur. Et si, hujus rei curiosiori observatori Ill. Corvisart fides sit, ab eo magna cum certitudine, dum adfuisset solum istud phaenomenon, instantem mortem praedicatam legimus; quamquam, uti is pergit, sui compos esset aegrotus, neque reliqua mortis praenuntia adessent. Quemadmodum autem omnia, quae periculi aliquid secum habere possunt, aut mox nasciturum indicant, considerationes nos reddere debent, ita protinus desperare nefas putatur, ne dicam Germanorum medicorum non esse, sed ab eorum animo plane alienum, quid quam facillima Gallorum natura sibi finxit et pro indubitato habuit, abjecta rerum causarumque contemplatione, adamare atque in eum jurare. Adstipulatur mihi experientia conterranei nostri peritissimi Zimmermann²⁴⁾ qui affirmat nono et undecimo vehementissimae pneumoniae die jam stertentem aegrotum vidisse, quem camphorae et ex aceto vaporum usu sanasse; et quis vestrum L. B. est, qui eum mendacii accusare audeat? Universim igitur perniciosius est, quo operosior est respira-

²⁴⁾ *Erfahrungen. p. 215.*

tio, quo magis adulto morbo apparet, nam in principio minus metui debet ²⁵); quo vehementius urget cum aegri rebus desperatis, fervente quasi in gutture, ingentique strepitu, et oris spuma ²⁶). Tunc fere mors sequitur intra biduum, at in pulmonum inflammatione, celerrime in gangraenam transitura, etiam citius, raro in anhelatione sanabile malum est. ²⁷)

§. 8.

Quas ob causas sedesque varias factam esse arbitror, ut nuperrime Ill. Laennec ²⁸), respectis majorum observationibus placitisque, plurimum operae studiique collocaverit in hoc phaenomeno indagando et explicando, et ut mihi videtur haud infelici eventu. Is enim ingenio atque doctrinae fama illustris et experientia insignis, sub hoc vocabulo omnem et pectoris et faucium strepitum intelligit, ideoque a vulgari medicorum sententia dissentit, et illum in quatuor species dividendum putat: 1) stertor humi-

25) Hipp. epid. VII. 7. pag. 831.

26) Prosp. Albinus IV. p. 11. pag. 285; VII. 20. p. 549. Boerhave. Inst. §. 984.

27) Zimmermann I. c. p. 373.

28) De l'auscultat, médiat., Tom. II. p. 1.

1) sive crepitus; 2) stertor mucosus sive fervor; 3) stertor sonorus sive rhonchus; 4) stertor sibilans.

I. *Stertor humidus, s. crepitus* adesse inquit initio pneumoniae, ejusmodi sonum praecipue inter inspirandum efficii contendit, delendae prunae instar stridor, aut totius stridoris, qualem pulmo digitis pressus edere solet. Revera autem, etsi aliquantulum fortior, in oedema pulmonum, haemoptisi interdum, nunquam vero in aliis morbis animadvertitur. Vix unquam percipi ille sonus potest, nisi armata aure, ad quem usum commendavit stetoscopium, instrumentum ab eo ipso inventum.

II. *Stertor mucosus, s. fervor* est ille de quo superius mentio jam facta est, quem sola aure percipimus.

III. *Stertor sonorus, s. rhonchus*, et de eo jam mentio facta, sed haec quae Ill. Laennec de illo: est sonus inquit plus, minusve gravis, interdum vehemens strepitus, similis ei, quem dormientes edere solent. Praeter vulgarem medicorum sententiam sedem et originem hujus soni in bronchiis posuit, cuius structura praeter naturam vel minus angusta vel ampla vel alio modo deformata est, e. c. in fistula pulmonali. Equidem paulo inferius dicit, eum confundi nec

posse neque debere cum stertore gutturali (id est ex sua sententia veterum rhonchus), hunc enim solis auribus illum instrumento suo percipi posse, et in infimis brochiorum radicibus residere.

Hic autem silentio praetermittenda non est peculiaris hujusmodi stertoris species, quam Ill. auctor stertorem trachealem nominavit; audiri posse fortius instrumenti sui ope, quam solis auribus sibi persuasit; resonare eum animadvertit sub sterno, eo quidem loco, quo descendit trachea, atque is strepitus ejusmodi est, pergit Clar. auctor, ac si tympano pulso continuo rapitumque sonitus ruunt; cujus sedem, unde proxime oriri videtur, tremor aliquis partis affectae indicare solet.

§. 9.

IV. Quartam stertoris speciem, quem ego, neque ad stertorem, neque ad rhonchum pertinere arbitror, quoniam haud injuria et sonitus, et causae occasionales atque exitus magni momenti esse debent, quantum a reliquis discrepat; eam intelligi Ill. auctor vult, cui nomen sifflement i. e. stertor sibilans imposuit. Ea videlicet ita se exhibet, si recte ejus sententiam in-

tellexerim, ut sibilum tenue sit, quod prolongatum vel gravem sonum vel acutum, aut raucum aut sonorum efficit; interdum autem aliter se habet et brevi tempore persistans talem imitat sonum qualem fritinnientes volucrum pulli facere solent. Fieri potest et solet, ut diversae indolis soni simul in variis pulmonum partibus exoriantur, et quasi inter se copulati proferantur, vel vicissim modo celerius, modo tardius sese excipiant. Omnesque stertoris species, ut docet Laennec, excepto stertore mucoso, non percipi possunt nisi instrumenti sui ope. Muci viscida abundantiam, obstructionemque plus minusve completam in minimis bronchiis haesitantem, causam esse putat.

§. 10.

Non silentio praetermisisse veteres hanc respirationis aberrationem legimus apud Hippocratem, ceterosque artis nostrae proceres, praesertim apud Aretaeum. Numquam boni praesagii, sed haud raro instantem mortem praedicentis, ibidem legimus. Duo potissimum loca sunt in illis scriptis, quae sub Hippocratis nomine circumferuntur, ubi disserte auctor de hoc symptomate

sermonem facit. Alterum in eo, de morbis ²⁹⁾ legimus his verbis: *και συριζει εν τη φαρυγγι λεπτόν*: „et in faucibus tenuem sibilum edit.” Alterum est in epidemio ³⁰⁾ ubi *ιποσυριζειν* legimus quo significare vult sibilum, quem edit arteria aspera in difficili respiratione.

§. 11.

Quae modo superius de ipso hujus respirationis sono commemoravimus ex sententia Ill. Laennec, causa nulla est, quin generatim his assentirem, quanquam, si meam quoque licet experientiam afferre, vix ac ne vix quidem sibilum cum stertore aliquo conjunctum animadverti, quod si vero evenire mihi visum est, tum sibilo illo veri potius stertoris nomen imponendum judicavi, ne res adeo diversas una confundam. Quibus hactenus expositis, superest, ut etiam, quae causa, ut ajunt, proxima eum efficiat, investigem. Ab ea igitur sententia plane dissentio, qua nobis persuadere nonnulli auctores putant, aliunde non esse posse hoc phaenomenon nisi ex mucii viscidi abundantia, qua factas ob-

²⁹⁾ Libr. II. pag. 151. 11.

³⁰⁾ Libr. VII.

structiones plus, minusve completas sibi fingunt. Quis enim secum reputet, quomodo fieri solere illud sibilum, quod contractis labiis, acuminato ore, sonum quendam, vel gravem atque acutum vel aliter modulatum efficit; is quoque, si exercitium obierit, haud difficile intellecturus est, a salivae aut alii humoris colluvie atque abundantia omnem sonum vel prorsus impediri vel raucum solummodo audiri. Itaque ego, nunquam in muco viscido sibili causam esse arbitror, sed a spasmo aut vehementi inflammatione causam praeberi; exempla sunt insultus vehemens hysteriae, inflammatio tracheae, quam vulgo dicunt croup, atque alii id genus morbi.

§. 12.

Quod attinet ad prognosin, quidquam certi statui nequit, neque in singulis hominibus, neque in quovis morbo, nisi ad ejus morbi symptomata inter quae ipsud hac sibilum est, aut si solum immineat, ad causas eum efficientes, sedulo respiciamus. Illud autem scire oportet, in omni morbo sibilum non vacare periculo; periculum autem pro vario ejusdem gradu et pro varia etiam, quae id intulit, causa, modo minus modo gravius esse. Contumacissimum est in

omni inflammatione minus periculi habet, si spasmus aliquis ejus causa est, et demum longe abesse tum solet periculum, quando per circuitus redeat aut jam inveteraverit. Sed ut uno veluti verbo omnia comprehendam, id memoriae mandare, uti jam superius factum est, haud inutile duxi, ut filia multorum morborum sit haec difficilis respiratio, itaque aliunde non possunt deduci, nisi ex iis progignentibus, ejus praesagia.

Si quid desit operi, id supplet aetas, et si qua sunt dicta juveniliter, pro indole accipiantur.

Quinctilianus.

THESES DEFENDENDAE.

I.

Esse praesagiorum largiorem fontem in respiratione, quam pulsu.

II.

Prodire ex scenae spectaculis summe salutiferum pro valetudine tuenda oblectamentum.

III.

Medice vivere pessime vivere, modice vivere non bene vivere.

CURRICULUM VITAE
EX DECRETO
GRATIOSI MEDICORUM ORDINIS
BEROLINENSIS
A D I E C T U M.

Ego Fridericus Carolus Havemann natus sum die XXIV. M. Decembris Anno MDCCXCVIII. Oberndorfiae, vico in ducatu Bremensi. Pio animo veneror parentes optimos, patrem Ioan- nem Georgium, medicinae Doctorem, et matrem Auroram Beatam e gente Wasmanniana, utros- que adhuc viventes, Parentum consilio factum est, ut prima pueritia probatissimis domesticis praeceptoribus demandarer.

Anno decimo quinto peracto ad liberaliores artes ediscendas, gymnasium frequentavi, quod Stadae floret, duce Rectore Meno Valett id prae- terlapsis quatuor annis, cum maturitatis testimo- nio valedixi.

Anno MDCCCXVIII. universitatem literariam Georgiam Augustam, quae Gottingae floret petii, ubi Ill. Bauer t. t. Prorektor numero civium academicorum me adscripsit medicinae studiosum. Ibi per biennium audiui Ill. Meyeri praelectiones de doctrina physices; Ill. Schraderi scholas botanicas frequentavi; praeceptis chemicis atque pharmaceuticis Ill. Stromeyeri imbutus sum. Osteologiam mihi tradidit Cel. Hempel; in ediscenda physiologia, historia naturali atque physiologia comparata praeceptorem habui Ill. Blumenbach. De universali anatomia et chirurgia disserentem audiui Ill. Langenbeck, ejusdemque institutionibus clinicis chirurgicis interfui. Pathologiam et therapiam generalem atque specialem nec non chirurgiam medicinalem et ophthalmologiam duce Ill. Hymli studui, qui et in obeundo tyrocinio clinices medicae me [paterno amore duxit. Artem obstetriciam et medicinam forensem me docuit Ill. Osiander. In fasciis rite applicandis duce Doctore Pauli me exercui Logicen, Physiologicen atque metaphysicen a Ill. Schultze et aesteticen a Ill. Bouterweck didici.

Biennio finito valetudinis restituendae causa domo paterna per annum commoratus sum; deinde Berolinum me contuli quo anno MDCCCXXI

albo civium academicorum inscriptus sum ab Ill. Lichtenstein t. t. Rectore magnifico. Audivi Ill. Horn de morbis syphiliticis, de pathologia speciali atque animi morbis, Ill. Link de re botanica; Ill. Osann mihi tradidit materiam medicam. Ill. Berends interfui interpretationibus Celsi de medicina librorum, atque commentariis in Hippocratis aphorismos. Eodemque et Ill. Graefe atque Ill. Rust ducibus instituta clinica, quibus praesunt frequentavi. Denique privatissime me Cel. Wagner pathologiam, therapiam et materiam medicam et generalem et specialem edocuit.

Jam tentamine atque examine rigoro m. Jan. peractis, hanc dissertationem conscripsi, nihilque obfuturum spero, quo minus disputatione habita summi in medicina honores in me conferantur.

The first part of the manuscript is a list of names, possibly of authors or subjects, arranged in columns. The text is very faint and difficult to read, but appears to be organized in a structured manner.

The second part of the manuscript contains several paragraphs of text, which are also very faint. The text seems to be a continuation of the list or a commentary on the entries.

The third part of the manuscript is a list of names, similar to the first part, but with some additional details or annotations.

The fourth part of the manuscript contains a few more paragraphs of text, which are also very faint.

The fifth part of the manuscript is a list of names, similar to the first and third parts.

The sixth part of the manuscript contains a few more paragraphs of text, which are also very faint.

The seventh part of the manuscript is a list of names, similar to the first and third parts.

The eighth part of the manuscript contains a few more paragraphs of text, which are also very faint.

The ninth part of the manuscript is a list of names, similar to the first and third parts.

The tenth part of the manuscript contains a few more paragraphs of text, which are also very faint.

